

Változások Európa műanyagiparában

Tárgyszavak: Európai Unió; Kelet-Európa; gazdasági növekedés; műanyag-feldolgozás; eurozóna; beruházások; energiaárak.

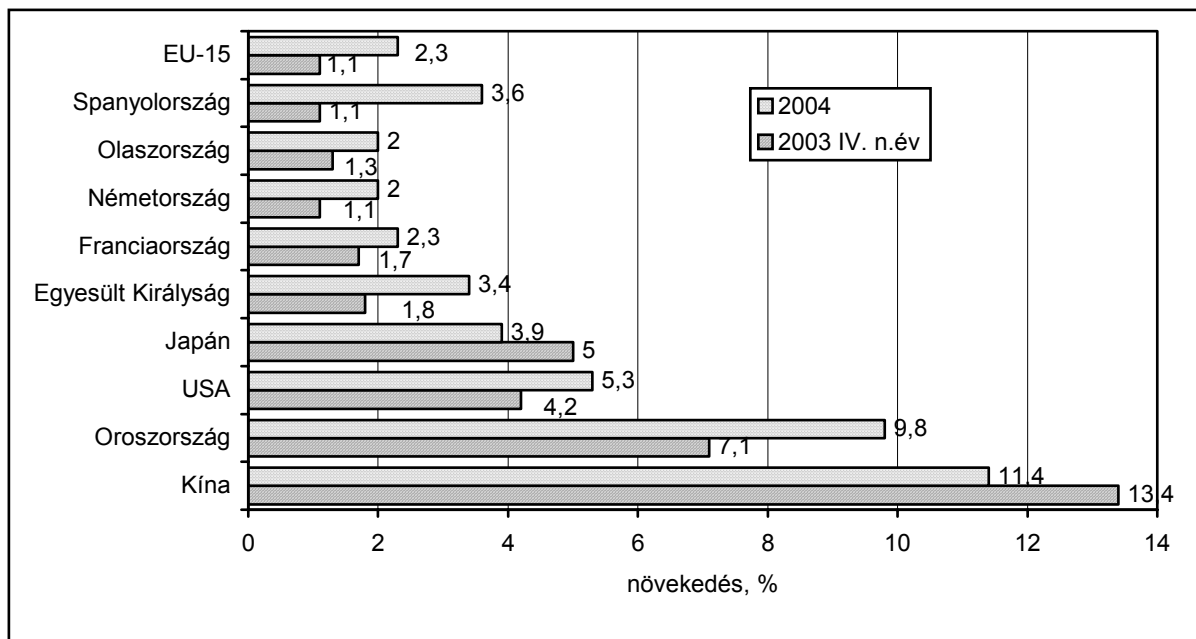
Az Európai Unió gazdasági gondjai

Az Európai Unió statisztikai adatokat feldolgozó szervezete, az **Eurostat** megállapítása szerint *2003 harmadik negyedévében az eurozóna országaiban a gazdaság 0,4%-kal növekedett, jóval lassabban, mint az USA-ban, Kínában, illetve Japánban. Az eurozónában a nagy műanyaggyártók ebben az időszakban 0,6%-kal növelték forgalmukat, és a rendelésállomány alakulásából arra lehet következtetni, hogy a műanyag-feldolgozó ágazat tevékenysége 0,9%-kal nőtt, 2004-ben pedig 1,3–1,5%-os bővülés várható.* Spanyolországban, Portugáliában, Hollandiában és Belgiumban, ahol a munkaügyi szabályok rugalmasabbak és a gazdálkodás szabályai kevésbé szigorúak, a növekedés mértéke 2,8% lehet (1. ábra).

Az erős euró korlátozza az eurozóna országaiban működő műanyag-feldolgozó vállalatok exportlehetőségeit. Kedvezőtlenül hat az európai gazdaság fejlődésére az Európai Központi Bank és a vezető nagy államok, Németország és Franciaország között kialakult feszültség. A Bank a jelenlegi alacsony kamatlábakat emelni szándékozik, mert ezt tartják az egyetlen célravezető eszköznek arra, hogy Németországot és Franciaországot az Unió által előírt szabályok betartására kényszerítsék, és korlátozzák a deficit mértékét. A magasabb kamatlábak azonban negatív hatást fejtenek ki a lakosság fogyasztására, a tőkebefektetésekre, és így a műanyag-feldolgozó vállalatok helyzetére is.

Németország nagy ívű reformok bevezetéséről döntött a gazdaság növekedésének érdekében. A jelentős eredményeket ígérő, de áldozatokat is kívánó program jövője még bizonytalan. *A többi európai ország kívár, míg saját gazdaságában is hasonló megoldásokra szánná el magát.*

*2004-ben, a bővítés után az Uniónak 25 tagja lesz, és számolni lehet az-
zal, hogy a politikai és gazdasági helyzet tovább bonyolódik.* Erre utal az is, hogy nem sikerült elfogadtatni az Unió alkotmányát.

1. ábra. A műanyag-felhasználás növekedése a világ néhány országában 2003 végén, illetve várhatóan 2004-ben

A kelet-európai országok helyzete

A XX. század végén Kelet-Európában bekövetkezett politikai változások nyomán jelentősen *módosultak a térség gazdasági viszonyai*, a piaci lehetőségek kihasználása érdekében megélnékült a nyugat-európai tőke beáramlása a térség országaiba. Például a *balti országokba* irányuló tőkeexportot ösztönzi a gazdaság erősödése, 2002-ben ugyanis a GDP több mint 6%-kal emelkedett, az előzetes adatok szerint 2003-ban még ennél is jobb eredményt értek el.

Számos gépkocsit, elektromos és elektronikai cikket gyártó céget az alacsonyabb munkabérek és gyártási költségek kínálta előnyök csábítottak új zöldmezős beruházásokra, illetve működő vállalatok megvásárlására, és azok fejlesztésére. További ösztönzést adott a beruházásokra az Európai Unió küszöbön álló bővítése.

A *beruházásokat – az alacsony munkabérek nyújtotta lehetőségek kiaknázása mellett – például a műanyag termékek iránt gyorsan növekvő helyi igények is ösztönzik.* További előnyöket kínál az alkatrészgyártó üzemek és az azokat felhasználó vállalatok számára a szállítási távolságok lerövidítése is. A szállítási költségek csökkenthetők, ha az exportra termelő vállalatok az importáló országok közelében helyezkednek el..

Példaképpen megemlíthető, hogy *Litvániában* (Siaulai) a **Potoksnis** előformagyártó üzem gyártmányainak túlnyomó hányadát vám-, illetve illetékmentesen exportálja az EU országaiba, ezen belül főleg Németországba. Az oda irányuló szállítás költsége kisebb, mintha az egy belga üzemből történne, mert a litván fuvarozók tarifái lényegesen kedvezőbbek.

A kupakokat, fedeleket gyártó német **Bericap** az 1990-es évek elején létesítette első üzemeit a kelet-európai országokban, többek között *Magyarországon* is. Elsősorban *nem a költségcsökkentést tűzték ki célul, hanem a belső piaci lehetőségeket kívánták feltárni*. A szerzett tapasztalatok készítették azután a céget, hogy *Oroszországban* is új üzemet létesítsen. Az adminisztrációs munka nagyon sok időt és gondot okozott, a piaci lehetőségek azonban kedvezőek. Az ország gazdasága gyorsan fejlődik, a lakosság kereslete ennek megfelelően élénkül, és az új termékek iránti kereslet különösen kedvezően alakul.

A kelet-európai térségbe irányuló beruházások hatékonyságának jövőbeni alakulása nehezen ítélni lehet meg. Az euró bevezetésének időpontja, a munkaerő szabad, illetve korlátozott mozgása, a demográfiai változások, a gazdaság fejlődésének üteme sok bizonytalanságot rejt magában.

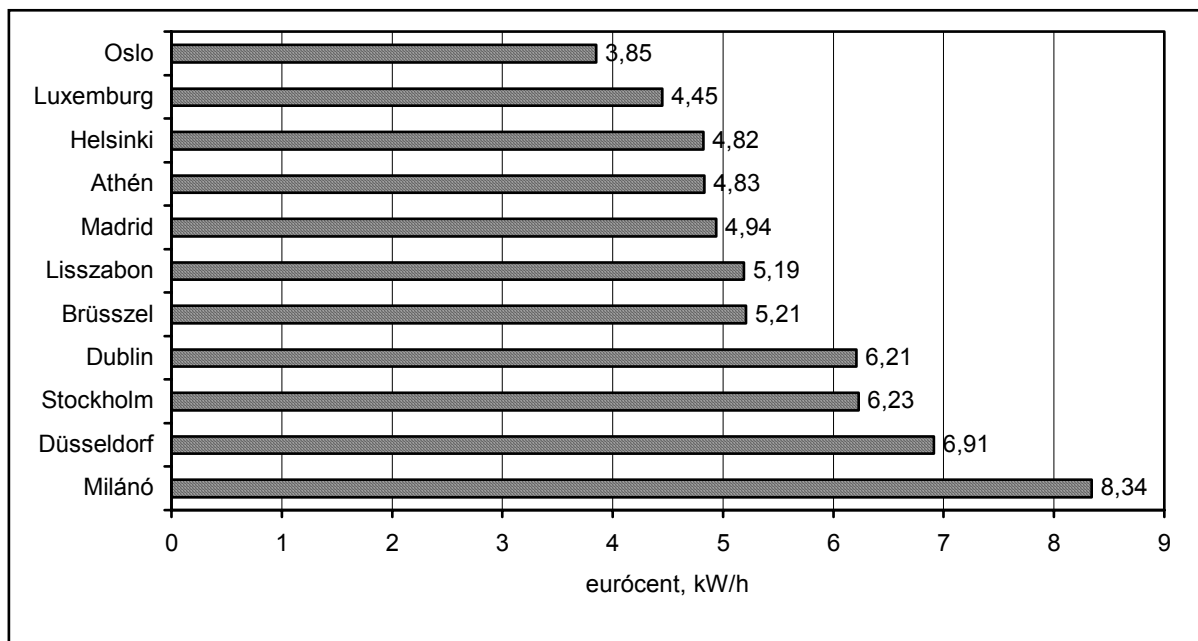
Energiatakarékos termelés?

A műanyag-feldolgozó vállalatok közötti verseny alakulását egyre nagyobb mértékben befolyásolják az energiaköltségek is, amelyek jelentős mértékben az egyes berendezések fajlagos fogyasztásától, illetve az energia árártól függően alakulnak.

Németországban 1999-ben liberalizálták az energiapiacot, és azóta az árak gyorsan emelkednek. Korábban az állam ellenőrizte a monopóliumokat, a szabaddá tett piacon azonban a termelés 80%-a négy vállalat kezében összpontosult, amelyek nyereségük növelése érdekében saját céljaiknak megfelelő árpolitikát folytatnak. A Német Energia-felhasználók Szövetsége ennek a gyakorlatnak vesztesei között említi a műanyag-feldolgozó vállalatokat, amelyek energiaköltsége az elmúlt évben 20%-kal emelkedett. Jelentősen *növeli a költségeket az energiefelhasználás kedvezőtlen környezeti hatásainak csökkentése érdekében a felhasználókra kirótt „zöld” adó, amelyet több mint három és félszeresére, 0,36 eurocent/kWh-ról 1,23 eurócentre emeltek*. A kelet-német tartományokban a műanyag-feldolgozó vállalatok energiaköltségei mintegy 10%-kal magasabbak, mint nyugati társaiké: 7,53 eurócent/kWh a 6,91 eurocent/kWh-val szemben. Európában Olaszországban és Németországban legdrágább az ipari áram ára. A különböző országok fővárosaiban 2003 januárjában érvényes árakat a 2. ábra mutatja.

*Az energiaköltségek csökkentésének érdekében a vállalatok igénybe vehetik a független energiaellátó vállalatok, például a berlini **Ökotec Energiemanagement** szolgáltatásait, amely a kis és közepes, többek között 10 műanyag-feldolgozó vállalat ellátására szakosodott. Az iparvállalatok az energiaellátó vállalatokat bízzák meg energia (elektromos és hőenergia, hűtött és sűrített levegő, hulladék, víz) iránti igényeik kielégítésével. Az **Ökotec** két modellt kínál partnereinek. A cég mindkét esetben felülvizsgálja a termelési folyamatokat és feltárják, hol nyílik lehetőség a megtakarításra. Az energiaellátó*

tást célzó szerződés esetében a gyártó vállalat alapdíjat fizet, amely független a energiafelhasználás nagyságától, a másik hányad viszont a fogyasztással arányos. Az energiamegtakarítást célzó, nagy fogyasztók számára ajánlott szerződéstípus esetében a felhasználó vállalat köteles korszerűsítési program keretében a szolgáltató vállalattal együttműködni. Az energiaellátó vállalat feltárja a megtakarítás lehetőségeit, és javaslatot tesz az annak elérése érdekében szükséges teendőkre, beruházásokra. Megállapodás esetében a szolgáltató vállalat a szerződés aláírását követően fizeti a fejlesztés révén várható megtakarítás számára kialakított hányadát. Amennyiben a tényleges megtakarítás eltér a kialakított értéktől, a különbség a szolgáltató vállalat haszna, illetve kára.

2. ábra. A villamos áram ára Európa néhány fővárosában

A **Hochhuth GmbH** egész Európára kiterjedően kínálja energiagazdálkodási adatkezelő rendszerét. A folyamatosan gyűjtött adatok feldolgozása révén közli a vállalatokkal a felhasználás költségeit, lehetővé téve az azonnali beavatkozást a terhelési csúcsok optimalálása érdekében.

Dr. Szabó Ferenc

Von Hassel, A.: When will Europe show manufacturing growth? = Modern Plastics International, 34. k. 2. sz. 2004. p. 26–28.

Valero, G.: From fixed cost to pressing concern. = Modern Plastics International, 33. k. 10. sz. 2003. p. 34–39.

Defosse, M.: As the EU expands, so do opportunities – and problems. = Modern Plastics International, 34. k. 1. sz. 2004. p. 33–34.